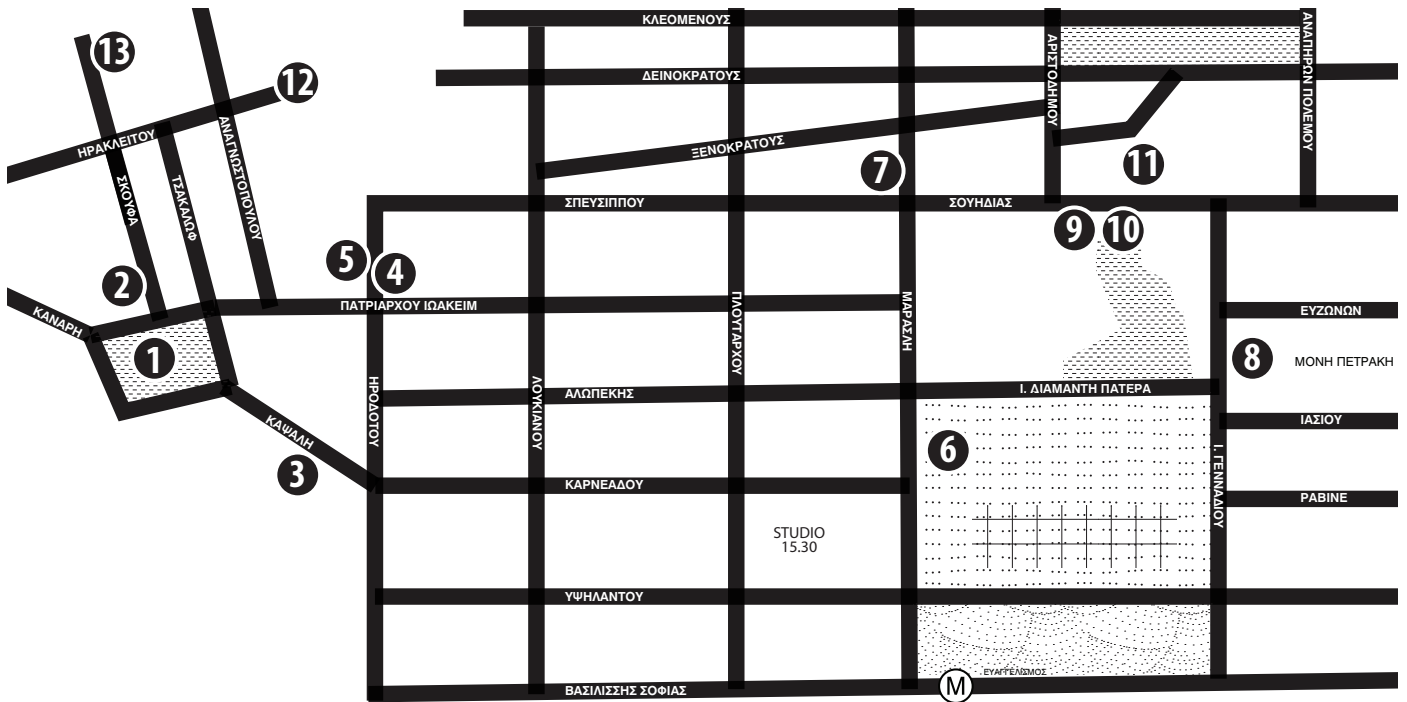

Κολωνάκι

1 Πλατεία Φιλικής Εταιρείας

Πλατεία Κολωνακίου
 Η Πλατεία χωροταξικά σχεδιάστηκε το 1870. Φέρει το όνομά της από το ομώνυμο κολωνάκι που μαζί με άλλα, τοποθετούνταν σε διάφορα σημεία της Αθήνας, ως στοιχείο αποτροπής λοιμών, ασθeneιών και θεομηνιών. Αυτή η μικρή κολώνα βρισκόταν παλαιότερα στην Πλ. Δεξαμενής και αργότερα τοποθετήθηκε στην Πλ. Φιλικής Εταιρείας. Το αρχικό όνομα της Πλατείας ήταν «Βασιλίσσης Όλγας». Μετέπειτα έλαβε το όνομα Κολωνακίου και στα νεότερα χρόνια ονομάστηκε Πλατεία Φιλικής Εταιρείας, προς τιμήν της πρωτοστατούσης στον αγώνα της εθνεγερσίας Φιλικής Εταιρείας. Στον χώρο της Πλατείας είναι τοποθετημένες οι προτομές των Φιλικών Π. Αναγνωστόπουλου, Εμ. Ξάνθου, Ν. Σκουφά και Αθ. Τσακάλωφ. Κάποτε βρισκόταν στο μέσον της πλατείας μια μικρή νησίδα στο σχήμα του «μπιντέ». Στη μέση του μπιντέ υπήρχε ένας παλιός παραδοσιακός μαντεμένος φανοστάτης και δύο δεντράκια. Εκεί συγκεντρώνονταν από το 1940 έως το 1960 οι νέοι και κυρίως οι ξενύχτηδες της περιοχής, πολιτικοί, καλλιτέχνες και δημοσιογράφοι. Ο μπιντές του Κολωνακίου εξαφανίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του '60.

2 Πολυκατοικία του Μεσοπολέμου

Σκουφά 2
 Η πολυκατοικία στη διασταύρωση της οδού Σκουφά με την πλατεία Κολωνακίου οικοδομήθηκε τη δεκαετία του 1930. Το συγκεκριμένο κτίριο, με την επικράτηση της καμπύλης μορφής στην ελεύθερη ακμή του, αποτελεί παράλ-

ληλα χαρακτηριστικό δείγμα εφαρμογής του «έρκερ» (όγκοι που προεξέχουν έως και 1,40 μ. από το επίπεδο της όψης, βάσει ρύθμισης του 1923· το όριο μειώθηκε νομοθετικά το 1937 στα 40 εκ.).

3 Θεολογίτειον

Καψάλη 4
 Τριώροφο κτίριο που οικοδομήθηκε στις αρχές του 20ού αιώνα και φιλοξενεί στον χώρο του την Επιτροπή των Ολυμπιακών Αγώνων. Το κτίριο ονοματοδοτήθηκε προς τιμήν του κληροδότη του, Δ. Θεολογίτη, μεγαλεμπόρου των Αθηνών. Ο Θεολογίτης υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής του Κόμματος των Φιλελευθέρων και προσωπικός συνάμα φίλος του μεγάλου Ελ. Βενιζέλου. Στα δέκα χρόνια της γερμανοϊταλικής κατοχής, το κτίριο επιτάχτηκε από τους Ιταλούς. Με το πέρας της δεκαετίας του 1940, στο Θεολογίτειο στεγάστηκε η Περιηγητική Λέσχη, παραμένοντας στον χώρο μέχρι το 1950.

4 Οικία Μίτια Καραγάτση

Πατριάρχου Ιωακείμ και Ηροδότου
 Ο συγγραφέας της γενιάς του '30 Μίτιας Καραγάτση, κατά κόσμον Δημήτρης Ροδόπουλος διέμενε στο διαμέρισμα αυτό το διάστημα 1956-1960. Το ψευδώνυμο Καραγάτση προήλθε από το δέντρο πελέα ή καραγάτσι στο εξοχικό της οικογενείας του στη Ραψάνη της Θεσσαλίας, όπου πενούσε τα περισσότερα εφθικά καλοκαίρια του. Το «Μ» του ψευδώνυμου του προήλθε πιθανότατα από το ρώσικο όνομα «Μίτια» (ρωσική εκδοχή του Δημήτρης), με το οποίο τον αποκαλούσαν φίλοι και συμφοιτητές του, λόγω της μεγάλης του αγάπης

για τον Ντοστογιέφσκι και ιδιαίτερα για το έργο «Αδερφοί Καραμαζώφ». Το γεγονός ότι υπέγραφε τα έργα του ως «Μ. Καραγάτσης» προκάλεσε σύγχυση σε αρκετούς φιλόλογους, που συχνά ερμήνευαν το «Μ» ως Μιχάλης, λόγω των ηρώων του, Μιχάλη Καραμάνου (στο Γιούγκερμαν) και Μιχάλη Ρούση (στο Μεγάλο ύπνο). Ήταν αδελφός του τ. προέδρου της Βουλής επί ΕΡΕ, υπουργού και κραταιού μεταπολεμικού πολιτικού μας στελέχους Κ. Ροδόπουλου.

5 Κινηματογράφος «Embassy»

Πατριάρχου Ιωακείμ 5
 Η ονομασία στα Αγγλικά σημαίνει «πρεσβεία» και αυτό ίσως έχει να κάνει με το γεγονός ότι το χαρακτήρα της συνοικίας αυτής τον δίνουν σε μεγάλο βαθμό οι πρεσβείες διαφόρων χωρών. Είναι υπόγειο και είναι το μόνο χειμερινό σινεμά που λειτούργησε ποτέ στο Κολωνάκι, καθώς και το μόνο σινεμά γενικά στη συνοικία επί 30 σχεδόν χρόνια (το «Κολωνάκι» είχε ήδη κλείσει από το 1950, η «Αθηναία» άνοιξε το 1979). Η πρώτη προβολή ταινίας έγινε στον τελευταίο της χρονιάς του 1962 και αντέχει μέχρι σήμερα.

6 Μαρσάλειο Διδασκαλείο Δημ. Εκπ/σης

Μαρασή 4
 Συνιστά ένα από τα αρχιτεκτονικά στολίδια του Κολωνακίου. Το νεοκλασικό κτίριο ανεγέρθη το 1905 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Δ. Καλλία, για να φιλοξενήσει το «Μαρσάλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης». Ο χώρος στον οποίο κτίστηκε το διδασκαλείο παραχωρήθηκε από τη Μονή Πετράκη μετά από πρωτοβουλία του Διδασκαλικού Συλλόγου Ελλάδος (1875).

Η δαπάνη ανέγερσης του κτιρίου, η επίπλωση και ο εμπλουτισμός του με εποπτικά μέσα διδασκαλίας έγιναν με δωρεά του εθνικού ευεργέτη Γ. Μαρασλή (1831-1907). Επακολούθησαν προσθήκες στο αρχικό κτίριο σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ν. Μητσάκη. Το Μαρσάλειο, υπήρξε συνέχεια του πρώτου Δημόσιου Διδασκαλείου, το οποίο συστήθηκε το 1878. Την περίοδο των Βαλκανικών πολέμων το κτίριο μετατράπηκε σε νοσοκομείο. Από το 1933 ως το 1989 λειτουργήσε ως «Μαρσάλειο Παιδαγωγική Ακαδημία». Στις μέρες μας τα Πειραματικά Δημοτικά Σχολεία Μαρασλείου, ανήκουν στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

7 Γυμνάσιο Θηλέων «Αριστοτέλης» Μαρασλή 6

Το Γυμνάσιο Θηλέων «Αριστοτέλης» στη γωνία των οδών Μαρασλή και Σουηδίας, ανεγέρθη το 1927 σε σχέδια του αρχιτέκτονα Ι. Αντωνιάδη (1890-1977), από κοινού με τον αρχιτέκτονα Ν. Μητσάκη (1899-1941), στελέχους του Υπ. Παιδείας από το 1926, με πλούσιο έργο στον τομέα του σχεδιασμού σχολικών μονάδων. Στην προκειμένη περίπτωση, ο Μητσάκης μετέβαλε τα αρχικά σχέδια (του Ι. Αντωνιάδη), δημιουργώντας ένα αρκετά πρωτοποριακό κτίριο, όπου τα κλασικίζοντα στοιχεία συνδυάζονται με τους καθαρούς όγκους της «μοντέρνας» αρχιτεκτονικής. Σήμερα στεγάζει το 26ο Ενιαίο Λύκειο Αθηνών.

8 Μονή Πετράκη Γενναδίου 14

Βυζαντινός ναός από τους αρχαιότερους στην πόλη (τέλος του 10ου αιώνα) αφιερωμένο στους Αγ. Ασώματους Ταξίαρχες (Μονή Ασωμάτων του Κουκουπούλη). Ο τρούλος κατασκευάστηκε τον 13ο ή 14ο αιώνα, και είναι τύπου εγγεγραμμένου σταυροειδών, που στηρίζεται σε τέσσερις κίονες, κορινθιακού ρυθμού. Εσωτερικά, ο ναός διακοσμείται με αγιογραφίες του 18ου αιώνα. Τον 17ο αιώνα αφίχθη στην Αθήνα από την Δημητσάνα ο γιατρός Π. Παπασταμάτης, που μόνασε στην Μονή του Αγ. Ιωάννου Καρέα, λαμβάνοντας το όνομα Παρθένιος και έμεινε γνωστός ως ο Παρθένιος Πετράκης. Το 1673 ο Πετράκης προέβη στην επισκευή της Μονής που τιμητικά πήρε το όνομά του «Μονή Πετράκη». Κατά το 1834, η Μονή μεταβάλλεται σε πυριτιδαποθήκη. Στο διάβα του χρόνου, η Μονή δημιούργησε με τις δωρεές και τα κληροδοτήματα μεγάλη περιουσία, στηρίζοντας ηθικά και οικονομικά τους Αθηναίους τόσο κατά την Οθωμανική περίοδο όσο και κατά την Μικρασιατική καταστροφή προσφέροντας στέγη στα κελιά της, σε πολλούς ξεριζωμένους Έλληνες. Επίσης, στα χρόνια της γερμανικής κατοχής, η Μονή παρείχε στον αθηναϊκό λαό πολυεπίπεδη ανθρωπιστική προσφορά. Στον αλληλο χώρο του ναού, ευρίσκεται ο τάφος του Διδασκάλου του Γένους Κωνσταντίνου Οικονόμου, του εξ Οικονόμων (1780-1857). Δίπλα στη Μονή βρίσκονται σήμερα τα γραφεία της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

9 Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή Σουηδίας 52

Πρόκειται για συστοιχία τριών κτιρίων στην οποία φιλοξενείται η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή, η οποία συστάθηκε το 1886. Ήταν η τέταρτη παλαιότερη του είδους της στην Ελλάδα. Το πρώτο κτίριο της συστοιχίας οικοδομήθηκε το 1886 σε σχέδια του Penrose, εν συνεχεία ανε-

γέρθη το δεύτερο κτίριο σε σχέδια του Άγγλου Η. Comyn, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως ξενώνας και μετέπειτα βιβλιοθήκη. Πλούσια σε υλικό η βιβλιοθήκη της Σχολής, περιέχει τη συλλογή «Φίνλεϋ», όπως και τα σημειώματα των ανασκαφών του Αρ. Έβανς. Τέλος, ανεγέρθη το τρίτο κτίριο το 1974, για να χρησιμοποιηθεί ως αρχαιολογικό εργαστήριο. Κατά το μεγαλύτερο μέρος της λειτουργίας της η σχολή εστίαζε στην υποστήριξη, κατεύθυνση και διευκόλυνση των βρετανικών ερευνών στις Κλασικές Σπουδές και στην Αρχαιολογία. Τα τελευταία χρόνια οι δραστηριότητες της επεκτάθηκαν και σε άλλους κλάδους των ελληνικών σπουδών και έχει συμβάλει αρκετά σε τομείς όπως η Επιγραφική και η Σύγχρονη ελληνική ιστορία. Σήμερα, οι δραστηριότητες της σχολής περιλαμβάνουν διαλέξεις και σεμινάρια, μία σειρά υποτροφιών, μαθήματα στην Αθήνα για καθηγητές και φοιτητές, καθώς και πρακτική αρχαιολογική εκπαίδευση.

10 Αμερικάνικη Σχολή Κλασ. Σπουδών Σουηδίας 54

Πρόκειται για ένα νεοκλασικό διώροφο κτίριο, που ανεγέρθη το διάστημα 1887-1889. Ο χώρος στον οποίο κατασκευάστηκε το κτίριο, ήταν ιδιοκτησία της Μονής Πετράκη και παραχωρήθηκε με πρωτοβουλία του Χ. Τρικούπη από το Δημόσιο στους Αμερικανούς, για την ανέγερση της Σχολής. Η σχολή ιδρύθηκε το 1881 με σκοπό τη συστηματική μελέτη του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα έως σήμερα. Αποτελεί ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα. Από τις μείζονες προσφορές της Σχολής στην Ελλάδα, υπήρξαν οι ανασκαφές στην αρχαία αγορά τη δεκαετία του 1930 και οι ανασκαφές στην Αρχαία Κόρινθο από το 1896. Το 1920 οικοδομήθηκε το οικοτροφείο της σχολής (Loring Hall) σε σχέδια του Στ. Τόμπσον, αλλά λειτούργησε το 1930. Η Σχολή έχει τη Βιβλιοθήκη Blegen, τη Γεννάδιο Βιβλιοθήκη και το Εργαστήριο Wiener (1992) για την ανάλυση ανθρωπίνων και ζωικών σκελετικών καταλοίπων, τη μελέτη παλαιοπεριβάλλοντος και τη γεωαρχαιολογία.

11 Γεννάδειος Βιβλιοθήκη Σουηδίας 61

Το νεοκλασικό κτίριο σε σχέδια των αμερικανών αρχιτεκτόνων Βαν Πόλτ και Στ. Τόμπσον, ανεγέρθη το 1923, προκειμένου να φιλοξενήσει τη βιβλιοθήκη των Γεωργίου και Ιωάννου Γενναδίου, την οποία παραχώρησε ο Ιωάννης Γεννάδιος το 1922 στην Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών. Ο χώρος ανήκε στην Μονή Πετράκη. Το δημόσιο τον απαλλοτρίωσε και τον παραχώρησε δωρεάν στην Γεννάδιο. Το κόστος της ανέγερσης του κτιρίου καλύφθηκε από αμερικάνικους φορείς. Την περίοδο της κατοχής, εκλάπησαν πολλές από τις συλλογές της. Το πολυεπίπεδο ιστορικό της αρχείο, συνιστά μια ατιμητή πηγή μελέτης της ελληνικής ιστορίας (15ος-αρχές 20ού αιώνα) για τους μελετητές. Στο πλούσιο και σπάνιο υλικό της περιέχονται βιβλία, χάρτες και έγγραφα ανεκτίμητης αξίας. Η πρωτογενής συλλογή που ανήκε στον Ι. Γεννάδιο και δωρίθηκε στην Αμερικάνικη Σχολή, περιλάμβανε 20.000 τόμους, εμπλουτιζόνταν διαρκώς από τον ίδιο τον Γεννάδιο, μέχρι και το θάνατό του. Παράλληλα με το σπουδαίο ιστορικό της υλικό, η Γεννάδειος απέκτησε σταδιακά και πολύτιμα ιδιωτικά αρχεία, όπως του Ι. Γενναδίου, του Ερ. Σλήμαν, της οικογένειας Δραγούμη, του Γ. Σεφέρη και του Οδ. Ελύτη. Το κόστος

λειτουργίας της Βιβλιοθήκης, καλύπτεται από την Αμερικάνικη Σχολή Κλασικών Σπουδών.

12 Δεξαμενή
Μέχρι και το 1936 η Αθήνα έπινε νερό από έναν ρωμαϊκό αγωγό μήκους 25 χιλιομέτρων, ηλικίας 800 ετών! Το Αδριάνειο Υδραγωγείο που κατασκευάστηκε από τον Ρωμαίο Αυτοκράτορα Αδριανό (125-140μ.Χ.). Ξεκινούσε από τους πρόποδες της Πάρνηθας και κατέληγε στο Λυκαβηττό όπου κατασκευάστηκε η Αδριάνειος Δεξαμενή, στην οποία αποθηκεύονταν τα νερά του υδραγωγείου. Τα νερά διοχετεύονταν με υδατογέφυρες στην πόλη των Αθηνών. Το Αδριάνειο Υδραγωγείο και η Δεξαμενή λειτούργησαν υδροδοτώντας την περιοχή της Αθήνας μέχρι την εποχή της Τουρκοκρατίας όπου σημειώθηκαν πολλές καταστροφές στην υδροδοτική υποδομή της πόλης. Το 1870 ανακαλύφθηκε και η Αδριάνειος Δεξαμενή. Αυτό που την έκανε να ξεχωρίζει ήταν η επιγραφή που σώζεται μέχρι σήμερα στα Λατινικά «Αυτοκράτωρ Καίσαρ Αίλιος Αδριανός Αντωνίνος Αύγουστος, ευσεβής ύπατος, υδραγωγείον εν Αθήναις αρξάμενον υπο του θείου πατρός, επέρανεν και αφιέρωσεν». Το εκπληκτικό είναι ότι η συγκεκριμένη επιγραφή, μετά την κατεδάφιση του υδραγωγείου, την περίοδο των Ορλοφικών, ενσωματώθηκε στην κρήνη της Μπουμπουνίστρας (ονομάστηκε έτσι από τον παφλασμό και την ορμή του ποταμού), δηλαδή στην κρήνη του Ηριδανού ποταμού η οποία βρισκόταν περίπου στη συμβολή των οδών Όθωνος και Αμαλίας. Το μόνο που έχει απομείνει σήμερα στην είσοδο της Αδριάνειας Δεξαμενής είναι δύο βάσεις κίωνων. Οι Αθηναίοι κάποτε αποκαλούσαν την πλατεία δεξαμενής και τον Λυκαβηττό «Μονμάρτη της Αθήνας».

13 Άγιος Διονύσιος Αρεοπαγίτης Σκουφά 34

Ο ναός είναι αφιερωμένος στον πρώτο επίσκοπο και πολυούχο άγιο της Αθήνας. Η τοιχοποιία και η διακόσμησή του είναι εκλεκτικιστικές (συνδυάζουν στοιχεία από διάφορες περιόδους και τύπους κατασκευής ναών), καταδεικνύοντας την αναζήτηση μίας σύγχρονης ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας έπειτα από τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Στην ίδια τοποθεσία βρισκόταν μικρός ναός από το 1886 έως το 1900, οπότε και κατεδαφίστηκε για να χτιστεί μεγαλύτερος, εξαιτίας του αυξανόμενου πληθυσμού. Οι εργασίες κατασκευής ξεκίνησαν το 1923 και ολοκληρώθηκαν το 1931. Ο ναός σχεδιάστηκε από τον Αναστάσιο Ορλάνδο. Η διακόσμηση του ναού (1935-39) είναι έργο του αρχιτέκτονα Γεωργίου Νομικού, ενώ η αγιογράφηση του εσωτερικού έγινε από τον ζωγράφο Σπύρο Βασιλείου και το καλλιτεχνικό του εργαστήριο μεταξύ 1936 και 1939. Τα μωσαϊκά στις κόγχες της εντυπωσιακής σκεπαστής εισόδου είναι έργο του Σωτηρίου Βαρβόγλη το 1972-73. Ο ναός έχει σταυροειδές εγγεγραμμένο σχήμα με εντυπωσιακό εσωτερικό διακοσμημένο με μωσαϊκά και καλοδουλεμένη μαρμάρινη επικάλυψη. Οι αγιογραφίες και το ξύλινο τέμπλο είναι επηρεασμένα από τη θρησκευτική τέχνη της Μακεδονίας και των νησιών.